

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 268/2011-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 22. septembra 2011 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Jána Lubyho v konaní o sťažnosti Š. I., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 47/2010 a jeho uznesením z 13. októbra 2010 v súvislosti s námietkou, že bol uznaný za vinného výlučne na základe výpovedí utajených svedkov, za účasti Krajského súdu v Nitre, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva Š. I. podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o

ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s námietkou, že bol uznaný za vinného výlučne na základe výpovedí utajených svedkov, postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 47/2010 a jeho uznesením z 13. októbra 2010 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 7 To 47/2010 z 13. októbra 2010 v časti týkajúcej sa Š. I. z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre j e p o v i n n ý uhradiť Š. I. trovy konania v sume 392,73 € (slovom tristodevät’desiatdva eur a sedemdesiattri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. G., T., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. mája 2011 doručená sťažnosť Š. I., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. G., T., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 8 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 To 47/2010 a jeho uznesením z 13. októbra 2010, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tdo 5/2011 a jeho uznesením z 2. marca 2011 (ďalej aj „namietané uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Topoľčany (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 1 T 62/2009 z 21. júna 2010 uznaný za vinného zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s použitím § 138 písm. j)

Trestného zákona, za čo mu bol uložený trest odňatia slobody v trvaní 10 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, ktoré krajský súd uznesením sp. zn. 7 To 47/2010 z 13. októbra 2010 zamietol. Proti označenému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 1 Tdo 5/2011 z 2. marca 2011 odmietol.

Podľa názoru sťažovateľa došlo označenými uzneseniami krajského súdu a najvyššieho súdu k neprípustnému zásahu do jeho ústavou a dohovorom garantovaných práv, a to najmä z dôvodu, že záver o jeho vine, pokiaľ ide o časť skutku kvalifikovaného podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, je postavený výlučne na výpovediach utajených svedkov (ďalej aj „námiетка uznania viny výlučne na základe výpovedí utajených svedkov“), pričom takýto postup je podľa jeho tvrdenia v rozpore s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Sťažovateľ v tejto súvislosti tvrdí, že bez prihliadnutia na výpovede utajených svedkov *„by mohol byť... odsúdený iba podľa § 172 ods. 1 Tr. zák. kde je podstatne miernejšia trestná sadzba trestu odňatia slobody.*

Argumentácia uvedená v rozhodnutí Najvyššieho súdu SR, že výpovede utajených svedkov neboli jedinými dôkazmi svedčiacimi v neprospech sťažovateľa nemôže z vyššie uvedeného dôvodu obstať, dôkazy uvádzané NS SR sa vzťahujú k čiastkovému skutku pod bodom 2 rozsudku Okresného súdu v Topoľčanoch č. k. 1 T/62/2009 zo dňa 21. 6. 2010, pričom právnu kvalifikáciu v danom prípade založili len a len výpovede utajených svedkov a aj ak by s tým niekto nesúhlasil, každý musí objektívne pripustiť minimálne rozhodujúcu mieru významu týchto výpovedí pre záver o vine na druhom odseku § 172 Tr. zák.“.

Sťažovateľ taktiež namieta, že utajeným svedkom bolo umožnené vypovedať v režime utajenia bez toho, aby odôvodnenosť ich obáv zo sťažovateľa bola riadne preskúmaná (ďalej aj „námiетка opodstatnenosti priznania postavenia utajovaného svedka“). Sťažovateľ v tejto súvislosti opäť poukazuje na judikatúru ESLP (rozsudok Krasniki proti

Českej republike), ako aj na Odporúčanie č. R (97) 13 Výboru ministrov o zastrašovaní svedkov a právach obhajoby z 10. septembra 1997.

Sťažovateľ namieta tiež to, že v jeho trestnej veci konajúce súdy nepreverili v nevyhnutnej miere hodnovernosť utajených svedkov a nevykonali v tejto súvislosti sťažovateľom navrhnuté dôkazy (ďalej aj „námietka nepreverenía vierohodnosti utajených svedkov a nevykonania dôkazov navrhnutých sťažovateľom na preverenie vierohodnosti utajených svedkov“).

Na základe skutočností uvedených v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Konaním Krajského súdu v Nitre a Najvyššieho súdu SR v trestnej veci sťažovateľa vedenej na Krajskom súde v Nitre pod č. k. 7 To/47/2010 a na Najvyššom súde SR pod č. k. 1 Tdo 5/2011 v súvislosti s rozhodnutím Krajského súdu v Nitre č. k. 7 To/47/2010-947 zo dňa 13. 10. 2010 a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR č. k. 1 Tdo 5/2011 zo dňa 2. 3. 2011, došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a k porušeniu ústavného práva na spravodlivé súdne konanie (aj porušenie článku čl. 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a najmä článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vyhlásený pod č. 209/1992 Zb.).

Uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 7 To/47/2010-947 zo dňa 13. 10. 2010 a uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 1 Tdo 5/2011 zo dňa 2. 3. 2011 sa zrušujú.“

Sťažovateľ zároveň požiadal ústavný súd o prednostné vybavenie sťažnosti vzhľadom na závažnosť problematiky.

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 268/2011-15 z 23. júna 2011 ju v časti smerujúcej proti namietanému uzneseniu krajského súdu v súvislosti s námietkou, že sťažovateľ bol uznaný za vinného výlučne na základe výpovedí utajených svedkov, prijal na ďalšie konanie a vo zvyšnej časti sťažnosť odmietol.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčku krajského súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku krajského súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa a predsedníčka krajského súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčky krajského súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení k sťažnosti sp. zn. Spr. 798/11 z 20. júla 2011 uviedla, že sťažnosť považuje za neopodstatnenú, keďže krajský súd trestnú vec sťažovateľa prerokoval v rozsahu a spôsobom určeným právnymi predpismi vrátane ústavy a dohovoru. Poukazuje na odôvodnenia rozhodnutí všeobecných súdov v predmetnej veci, z ktorých je zrejmé, z čoho pri rozhodovaní vychádzali a k akým záverom dospeli. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, vo vzťahu ku ktorej bola jeho sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, predsedníčka krajského súdu uvádza, že *„Ako vyplýva z odôvodnení dotknutých rozhodnutí súdov I. a II. stupňa, tieto pri hodnotení dôkazov posudzovali vykonané dôkazy jednotlivo a aj v ich súhrne (§ 2 ods. 12 Tr. por.), a preto nie je pravdou, že vina sťažovateľ bola ustálená výlučne len na základe výpovedí utajených svedkov – tak sa stalo až na základe celého súhrnu dôkazov – a to aj výpovedí spoluobžalovaného D. B., svedka I. T., zaistených stôp, prepismi odposluchov, nepriamo svedkami A. L. a Á. P. Postup pri vykonaní dôkazov výpovedami utajovaných svedkov bol realizovaný v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku.“*

Zo stanoviska sťažovateľa z 9. augusta 2011, ktoré je reakciou na vyjadrenie predsedníčky krajského súdu, vyplýva, že sa k nemu nechce vyjadrovať zásadným

spôsobom, ale poukazuje na to, že odvolací súd sa v namietanom uznesení s právnou argumentáciou sťažovateľa nijakým spôsobom nevysporiadal. Sťažovateľ tiež uvádza, že *„Vyjadrenie predsedníčky Krajského súdu v Nitre č. k. Spr. 798/11 z 20. 7. 2011 má charakter dopĺňania rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu, keď vinu sťažovateľa odôvodňuje aj výpoveďami svedkov A. L. (ktorý o sťažovateľovi ani nehovoril a v rozhodnutí prvostupňového súdu sa spomína vo vzťahu k vine iného obžalovaného) a A. P. (ktorá nepotvrďuje predaj drog sťažovateľom), čo súdy doteraz nerobili a čo zároveň nepriamo potvrďuje opodstatnenosť argumentácie v podanej sťažnosti a nie jej účelovosť a špekulatívnosť.“*

II.

II.1 Relevantná právna úprava

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 8 ods. 2 listiny nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak než z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len preto, že nie je schopný dodržať zmluvný záväzok.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Podľa § 172 ods. 1 písm. b), c) a d) Trestného zákona kto neoprávnene

b) dovezie, vyvezie, prevezie alebo dá prepraviť,

c) kúpi, predá, vymení, zadováži, alebo

d) prechováva po akúkoľvek dobu omamnú látku, psychotropnú látku, jed alebo prekurzor alebo kto takú činnosť sprostredkuje, potrestá sa odňatím slobody na štyri roky až desať rokov.

Podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona odňatím slobody na desať rokov až pätnásť rokov sa páchatel potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 závažnejším spôsobom konania.

Podľa § 138 písm. j) Trestného zákona závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu na viacerých osobách.

Podľa § 127 ods. 12 Trestného zákona viacerými osobami sa na účely tohto zákona rozumejú najmenej tri osoby.

Podľa § 136 ods. 2 Trestného poriadku ak je dôvodná obava, že oznámením totožnosti, bydliska, prípadne miesta pobytu svedka je ohrozený jeho život, zdravie, telesná integrita alebo ak také nebezpečenstvo hrozí jemu blízkej osobe, môže sa svedkovi povoliť, aby neuvádzal údaje o svojej osobe. Na hlavnom pojednávaní však musí uviesť, ako sa oboznámil so skutočnosťami, o ktorých vypovedal. Materiály, ktoré umožňujú zistenie totožnosti takého svedka, sa ukladajú na prokuratúre a v konaní pred súdom u predsedu senátu. Do spisu sa zakladajú len vtedy, ak ohrozenie pominie. Aj takému svedkovi v prípade potreby možno položiť otázky o okolnostiach, ktoré sa týkajú jeho hodnovernosti, a tiež otázky týkajúce sa jeho vzťahu k obvinenému alebo poškodenému.

Podľa § 136 ods. 3 Trestného poriadku pred výsluchom svedka, ktorého totožnosť má zostať utajená, vykoná orgán činný v trestnom konaní a súd v záujme ochrany svedka podľa potreby opatrenia, ako sú najmä zmena vzhľadu a hlasu svedka, prípadne vykoná jeho výsluch s využitím technických zariadení vrátane zariadení určených na prenos zvuku a obrazu.

II.2 Posúdenie námietky sťažovateľa

Podstata námietky sťažovateľa, vo vzťahu ku ktorej bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie, spočíva v jeho tvrdení, že záver v jeho trestnej veci konajúcich všeobecných súdov o jeho vine, pokiaľ ide o časť skutku kvalifikovanú podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, je založený výlučne na výpovediach utajených svedkov, pričom takýto postup je podľa jeho názoru v rozpore s judikatúrou EŠLP, na ktorú konkrétne poukazuje.

V tejto súvislosti sťažovateľ tvrdí, že bez prihliadnutia na výpovede utajených svedkov mohol byť uznaný za vinného len zo skutku podľa základnej skutkovej podstaty zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi uvedenej v § 172 ods. 1 Trestného zákona, ktorá sa vyznačuje výrazne nižšou trestnou sadzbou než kvalifikovaná skutková podstata tohto zločinu uvedená v § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Z vyjadrenia predsedníčky krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ bol uznaný za vinného okrem výpovedí utajených svedkov aj na základe výpovede spoluobžalovaného D. B., svedka I. T. a ďalšími dôkazmi – zaistenými stopami, prepismi odposluchov a nepriamo aj výpoveďami svedkov A. L. a A. P.

Z už citovaných ustanovení Trestného zákona vyplýva, že objektom trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi v zmysle § 172 Trestného zákona je ochrana ľudského života

a zdravia pred škodlivými účinkami omamných a psychotropných látok, jedov a prekurzorov.

Z hľadiska objektívnej stránky sa vyžaduje, aby páchatel' neoprávnene konal niektorým zo spôsobov uvedených v prvom odseku § 172 Trestného zákona. Postihuje sa teda neoprávnená držba omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora a nakladanie s nimi vo všetkých formách uvedených v odseku 1 písm. a) až d) § 172 Trestného zákona, ale nie pre vlastnú potrebu, a to bez ohľadu na konkrétne množstvo tejto látky.

Z hľadiska subjektívnej stránky sa vyžaduje úmyselné zavinenie. Tento trestný čin je v základnej skutkovej podstate zločinom.

Kvalifikovaná skutková podstata uvedená v odseku 2 § 172 Trestného zákona je obzvlášť závažným zločinom. Kvalifikovaná skutková podstata popisuje také okolnosti páchania trestnej činnosti, pri splnení ktorých Trestný zákon ustanovuje prísnejší trest, než aký môže byť uložený v prípade základnej skutkovej podstaty.

V sťažovateľovom prípade spočíva podľa odsudzujúceho rozsudku okresného súdu kvalifikovaná skutková podstata v tom, že trestného činu uvedeného v základnej skutkovej podstate § 172 ods. 1 Trestného zákona, teda trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi, sa mal dopustiť nielen tým, že omamnú látku neoprávnene doviezol, predal a prechovával, ale aj tým, že sa tohto konania dopustil na viacerých osobách (závažnejší spôsob konania).

Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 1 T 62/2009 z 21. júna 2010 uznaný vinným zo spáchania obzvlášť závažného zločinu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona s použitím § 138 písm. j) Trestného zákona na tom skutkovom základe, že *«1/ obžalovaný Š. I. si od presne nezisteného dňa januára 2007 nezisteným spôsobom zadovážoval omamnú látku heroín,*

ktorú následne prechovával vo svojej domácnosti v mieste svojho trvalého pobytu v meste Topoľčany, pričom tento následne ďalej odovzdával – predával prostredníctvom dilerov a takto ho predal **najmenej štyrom spotrebiteľom** (zvýraznené ústavným súdom, pozn.), pričom na predaj využíval sieť tzv. „mŕtvych schránok“, do ktorých vkladal heroín...

2/ obžalovaný Š. I. obdobným spôsobom v presne nezistený deň začiatkom mesiaca november 2008 uložil do „mŕtvej schránky“, ktorá sa nachádzala v lesnom poraste pri obci V., heroín, ktorý po následnom telefonickom kontakte vyzdvihol obžalovaný D. B. a vybral z tejto „mŕtvej schránky“ dve vrecká heroínu, pričom neskoršie časť heroínu obžalovaný D. B. dobrovoľne vydal v krabičke od cukríkov Mentos, ktorá obsahovala 61 ks papierových skladačiek heroínu s prímiesou kofeínu a paracetamolu s celkovou hmotnosťou 6679 mg s priemernou koncentráciou účinnej látky 14,6 % hmotnostných heroínu, ktorý obsahoval 975 ml absolútneho heroínu, u obžalovaného D. B. sa počas domovej prehliadky našli ďalšie dve mikroténové vrecká, ktoré obsahovali heroín s prímiesou kofeínu a paracetamolu s celkovou hmotnosťou 24038 mg s priemernou koncentráciou 11,2 % hmotnostných heroínu obsahujúce 2672 ml absolútneho heroínu v cene minimálne 18.430,20 Sk (611,77 Eur), obžalovaný B. za heroín zaplatil obžalovanému I. presne neurčenú sumu peňazí a heroín ďalej predával ďalším osobám, ktoré sa nepodarilo stotožniť“. Podľa právnej vety rozsudku okresného súdu sťažovateľ v bodoch 1/ a 2/ „neoprávnene doviezol, predal a prechovával omamnú látku, pričom tohto konania sa **dopustil závažnejším spôsobom konania a to na viacerých osobách** (zvýraznené ústavným súdom, pozn.)“.

Vo vzťahu k skutku 1 sa v odôvodnení rozsudku okresného súdu okrem iného uvádza, že „z výpovede svedka P. H. okrem iného vyplynulo, že si od obž. I. začal kupovať heroín od začiatku roka 2007, na základe toho súd ustálil, že obžalovaný si od presne nezisteného dňa mesiaca január 2007 zadovážoval heroín, takto ho predal **najmenej štyrom spotrebiteľom, ako to vyplynulo z výpovedí troch utajených svedkov** (zvýraznené ústavným súdom, pozn.), ktorí obžalovaného usvedčili v prípravnom konaní aj na hlavnom pojednávaní, ako aj z výpovede svedka I. T.“.

Z odôvodnenia rozsudku okresného súdu k skutku 2 okrem iného vyplýva, že „obžalovaný Š. I. bol zo spáchania trestného činu usvedčený výpoveďou spoluobžalovaného D. B., obž. B. okrem jeho vlastného priznania bol usvedčený výpoveďou svedka A. L...

S poukazom na výpoveď obžalovaného D. B., utajených svedkov J., M. a H., svedka I. T. z prípravného konania, prepisov telefónnych hovorov, operatívnych záznamov colníkov, zápisníc o ohliadke miesta činu s fotodokumentáciou, znaleckého posudku KEÚ PZ Bratislava súd dospel k záveru, že obžalovaný Š. I. od januára 2007 dovezol, predával a prechovával heroín, hoci on tvrdil, že sa trestnej činnosti nemohol dopustiť a vozit' droby už len z toho dôvodu, že do Macedónska cestoval až koncom januára 2007 a bol tam aj v mesiaci február. Svedok R. I. vypovedal, že brat bol v Macedónsku od februára 2008 a potom išiel do Nemecka k ich strýkovi, kde sa zdržal celý mesiac marec 2008. Súd nespochybňuje, že obžalovaný cestoval do Macedónska, prípadne do Nemecka, avšak ako vyplynulo z prepisov telefónnych hovorov, svoju činnosť riadil a koordinoval prostredníctvom telefónu, teda nemusel sa nachádzať ani na území Slovenska. Obžalovaného usvedčuje aj to, že po zadržaní E. H. dňa 12. 3. 2008 prestal používať to telefónne číslo, ktorým sa s ním kontaktoval a z prepisov hovorov vyplýva, že o jeho zadržaní sa dozvedel.“.

Z namietaného uznesenia krajského súdu vyplýva, že sťažovateľ vo svojom odvolaní namietal okrem zákonnosti a opodstatnenosti priznania postavenia utajeného svedka príslušným osobám, ktoré boli vypočuté ako utajení svedkovia, aj skutočnosť, že „Záver o vine nesmie byť nikdy postavený výlučne alebo v rozhodujúcej miere na svedectve takýchto osôb.“ (s. 2 namietaného uznesenia krajského súdu).

Krajský súd v odôvodnení namietaného uznesenia uviedol, že „Obžalovaný Š. I. spáchanie trestnej činnosti poprel, uviedol, že s drogami nemá nič spoločné, avšak zo spáchania trestnej činnosti ho usvedčil obžalovaný D. B., ktorý v prípravnom konaní potvrdil, že ho obžalovaný I. oslovil s ponukou, aby pokračoval v predaji heroínu po tom, čo mu zomrela manželka, ktorá sa touto činnosťou tiež zaoberala. Presne popísal spôsob, akým sa s obž. I. skontaktoval, akým spôsobom dával heroín. Obžalovaných usvedčovali vo veci vypočutí svedkovia, ktorých totožnosť bola utajená. Pokiaľ obžalovaný I. namietal

zákonnosť utajených svedkov, je potrebné uviesť, že procesný postup v prípade úkonov, týkajúcich sa uvedených svedkov bol zákonný a správny a v danom prípade je, vzhľadom na charakter trestnej činnosti logické, že bol využitý inštitút utajených svedkov. Súd I. stupňa v odôvodnení napadnutého uznesenia podrobne rozobral jednotlivé vykonané dôkazy, poukázal na ne samostatne, ako aj v súhrne.“.

Z dosiaľ uvedeného v prvom rade vyplýva, že krajský súd sa nijakým spôsobom nevysporiadal s odvolacou námietkou sťažovateľa, v zmysle ktorej o jeho vine [pokiaľ ide o časť skutkov kvalifikovaných podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona] bolo rozhodnuté len na základe výpovedí utajených svedkov. Z odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa v súvislosti s námietkami týkajúcimi sa utajených svedkov zaoberal len námietkou zákonosti a opodstatnenosti priznania postavenia utajeného svedka.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd zdôrazňuje, že sťažovateľ v sťažnosti nespochybňuje rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ ide o uznanie jeho viny za skutok právne kvalifikovaný ako trestný čin neoprávnenej držby omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekursora a nakladanie s nimi podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona. Spornou preto zostáva teda len otázka (v okolnostiach posudzovanej veci kľúčová, pozn.), či sa páchania drogovej trestnej činnosti sťažovateľ dopustil na viacerých osobách.

Sťažovateľ v súvislosti so svojou námietkou, že bol uznaný za vinného výlučne na základe výpovede utajených svedkov, poukazuje na rozsudok ESĽP vo veci Krasniki proti Českej republike, ako aj na nález Ústavného súdu Českej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. III. ÚS 499/04. V nadväznosti na to ústavný súd poukazuje na túto časť rozsudku ESĽP vo veci Krasniki proti Českej republike:

„Soud znovu připomíná, že čl. 6 neuděluje obviněnému neomezené právo na zajištění účasti svědků před soudem. Normálně je věcí vnitrostátních soudů rozhodnout, jestli je nezbytné nebo žádoucí vyslechnout svědka (viz S. N. proti Švédsku, § 44, s dalším odkazem na Bricmont proti Belgii, rozsudek ze dne 7. 8. 1989, § 89). Kromě toho musí být normálně důkazy předkládány při veřejném jednání, za přítomnosti obžalovaného, aby měl možnost

vznést argumenty, které vyvracejí tyto důkazy. Existují výjimky z této zásady, ale ty nesmí porušovat právo obžalovaného na obhajobu, obecně platí pravidlo, že odst. 1 a 3 písm. d) čl. 6 vyžadují, aby měl obžalovaný přiměřenou a řádnou možnost napadnout tvrzení svědka a klást svědkovi otázky, buď při výpovědi, nebo později (viz Ludi proti Švýcarsku, rozsudek ze dne 15. 6. 1992, § 49).

Soud konstatoval ve věci Doorson proti Nizozemí (uvedený výše, § 69) a Van Mechelen a ostatní proti Nizozemí (rozsudek ze dne 23. 4. 1997, § 52), že použití výpovědi anonymních svědků k usvědčení není za všech okolností v rozporu s Úmluvou. Pokud je však anonymita svědků zachována, obžalovaný musí čelit neobvyklým obtížím. Soud tudíž uznal, že v takových případech vyžaduje čl. 6 ods. 3 písm. d), aby znevýhodnění, v nichž se ocitá obžalovaný, byla dostatečně vyvážena v řízení před soudními orgány. Podle tohoto názoru by pak nemělo být bráněno stěžovateli, aby ověřoval věrohodnost svědků (viz také Kostowski proti Nizozemí, rozsudek ze dne 20. 11. 1989, § 42). **Odsouzení navíc nikdy nesmí být postaveno výlučně nebo v rozhodující míře na výpovědi anonymních svědků [viz Mechelen a ostatní, § 54 – 55 (zvýraznené ústavným súdom, pozn.)].**

... V rozhodnutí o přijatelnosti ve věci Kok proti Nizozemí Soud uvedl, že když se posuzuje, zda postup při vyslýchání anonymních svědků byl dostatečný pro vyrovnání obtíží způsobených obžalovanému, musí být kladen důraz na míru, v níž byly výpovědi rozhodující pro odsouzení stěžovatele. Pokud výpověď nebyla v žádném ohledu rozhodující, pak byl obžalovaný znevýhodněn v mnohem menší míře.“ (pozri Přehled rozsudků Evropského soudu pro lidská práva č. 2/2006, s. 95-96).

Účelom inštitútu utajeného svedka je ochrana zdravia a života svedkov. Je nepochybné, že využitím inštitútu utajeného svedka v trestnom konaní dochádza ku kolízii ústavou garantovaného práva na obhajobu na jednej strane a potrebou chrániť život a zdravie svedkov na strane druhej. Práve z dôvodu, že použitie výpovede utajených svedkov ako dôkazu v trestnom konaní je zásahom do ústavou garantovaného práva na obhajobu a uplatnenie tohto práva významne sťažuje, je potrebné vždy skúmať, akou mierou výpovede utajených svedkov prispeli k usvedčeniu obžalovaného. V prípade, že výpovede utajených svedkov sú jedinými, resp. rozhodujúcimi dôkazmi o vine obžalovaného, nie sú tieto dôkazy postačujúce na prijatie záveru o vine obžalovaného.

Právo na obhajobu je súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie. Preto takýto zásah do obhajobných práv je podľa názoru ústavného súdu, korešpondujúceho citovanej judikatúre EŠLP, vždy zároveň neprípustným zásahom do práva na spravodlivé súdne konanie. Súdne konanie, výsledkom ktorého je uznanie viny obžalovaného len, resp. v prevažnej miere založené na výpovedi utajených svedkov, nemožno považovať za spravodlivé v zmysle čl. 6 dohovoru.

Z citovanej časti odôvodnenia rozsudku okresného súdu vo vzťahu k skutku 1 vyplýva, že preukázanie podmienky uvedenej v kvalifikovanej skutkovej podstate ustanovenia § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona, teda skutočnosti, že sťažovateľ mal predat' heroín najmenej štyrom spotrebiteľom (viacerým – najmenej trom osobám), mal okresný súd za preukázanú z výpovedí troch utajených svedkov J., M. a H. a z výpovede svedka I. T. Utajení svedkovia vypovedali, že sťažovateľ predával heroín aj iným osobám, ale priamo, adresne označili každý sám seba. Každý z týchto svedkov hovoril teda o predaji heroínu jeho osobe.

Z uvedeného vyplýva záver, že bez prihliadnutia na výpovede troch utajených svedkov by v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci zrejme nebolo možné dospieť k záveru o tom, že sťažovateľ spáchal trestný čin neoprávnenej držby omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekurzora a nakladania s nimi na viacerých osobách (keďže traja zo štyroch spotrebiteľov, ktorým mal sťažovateľ heroín predat', sú utajenými svedkami), a nebola by teda naplnená kvalifikovaná skutková podstata tohto trestného činu vymedzená v ustanovení § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Pokiaľ ide o skutok 2, ústavný súd poznamenáva, že na rozdiel od prvého skutku, v ktorom bolo v skutkovej vete výslovne uvedené, že sťažovateľ sa mal konania napĺňajúceho znaky príslušnej skutkovej podstaty dopustiť na viacerých – konkrétne najmenej štyroch osobách, v prípade druhého skutku nemožno z výroku rozsudku okresného súdu zistiť, či tento skutok mal byť spáchaný na viacerých osobách, a ak áno, na koľkých. Rovnako táto skutočnosť nevyplýva ani z odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Napriek tomu aj skutok uvedený v bode 2 bol kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin

neoprávnenej držby omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekursora a nakladania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. b), c), d) a ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že predmetný rozsudok okresného súdu, ako aj namietané uznesenie krajského súdu sú z hľadiska sťažovateľovej námietky, podľa ktorej bol za skutok 2 odsúdený výlučne na základe výpovedí utajených svedkov, nedostatočne odôvodnené, resp. nepreskúmateľné, a preto nebolo ani zo strany ústavného súdu v súvislosti s druhým skutkom možné preskúmať a vyhodnotiť, či preukázanie spáchania trestného činu neoprávnenej držby omamnej alebo psychotropnej látky, jedu alebo prekursora a nakladania s nimi na viacerých osobách bolo skutočne založené len na výpovediach utajených svedkov.

Z uvedeného vyplýva záver, že bez prihliadnutia na výpovede utajených svedkov, ktorým mal sťažovateľ heroín predať (kto neoprávnene predá omamnú látku), by mohol byť uznaný za vinného len zo skutku, ktorý napĺňa znaky základnej skutkovej podstaty podľa § 172 ods. 1 Trestného zákona, ktorá sa vyznačuje výrazne nižšou trestnou sadzbou než kvalifikovaná skutková podstata podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona.

Za daných okolností nemožno vychádzajúc z obsahu odsudzujúceho rozsudku okresného súdu sp. zn. 1 T 62/2009 z 21. júna 2009 a ani z obsahu namietaného uznesenia krajského súdu vysloviť súhlas s tvrdením predsedníčky krajského súdu obsiahnutým v jej vyjadrení k sťažnosti, že vina sťažovateľa v zmysle kvalifikovanej skutkovej podstaty uvedenej v § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona (pokiaľ ide o prvý skutok) bola preukázaná okrem výpovedí utajených svedkov a svedka T., prípadne spoluobžalovaného D. B., aj „inými“ dôkazmi, keďže z týchto „iných“ dôkazov nevyplýva skutočnosť, že predmetný trestný čin spáchal sťažovateľ na viacerých osobách. Ďalšie dôkazy uvedené predsedníčkou krajského súdu v jej vyjadrení k sťažnosti (zaistené stopy, prepisy odposluchov, nepriamo výpovede svedkov A. L. a A. P.) sú dôkazmi svedčiacimi o páchaní drogovej trestnej činnosti sťažovateľom, prípadne spoluobžalovaným D. B., avšak nesúvisia s jej páchaním na viacerých osobách. Nič také netvrdí ani okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku, v ktorom jasne uviedol, z ktorých dôkazov mal preukázané, že došlo k spáchaniu

predmetného trestného činu na viacerých osobách („... ako to vyplynulo z výpovedí troch utajených svedkov, ktorí obžalovaného usvedčili v prípravnom konaní aj na hlavnom pojednávaní, ako aj z výpovede svedka I. T.“).

II.3 Závery

Vychádzajúc zo svojich zistení ústavný súd považoval za potrebné poukázať na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.). O svojvôli pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom možno uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre (napr. III. ÚS 209/04) zdôrazňuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj súčasťou práva na spravodlivé konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené

účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu (prvostupňového, ale aj odvolacieho), ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

V posudzovanej veci nepochybne jednou z kľúčových odvolacích námietok sťažovateľa bolo tvrdenie, že bol odsúdený výlučne len na základe výpovedí utajených svedkov [vo vzťahu k časti skutku kvalifikovaného podľa § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona]. S touto odvolacou námietkou sa krajský súd podľa zistení ústavného súdu nevysporiadal ústavne akceptovateľným spôsobom, keďže z odôvodnenia predmetného rozsudku okresného súdu a namietaného uznesenia krajského súdu sa dá vyvodiť, že vo veci sťažovateľa bolo rozhodnuté v zásade len na základe výpovedí utajených svedkov.

Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že namietaným rozsudkom krajského súdu v súvislosti s námietkou sťažovateľa, že bol uznaný za vinného výlučne na základe výpovedí utajených svedkov, došlo k porušeniu jeho základných práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 35 ods. 1 a tiež čl. 8 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší...

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol o tom, že uznesením krajského súdu sp. zn. 7 To 47/2010 z 13. októbra 2010 boli porušené základné práva sťažovateľa podľa ústavy, listiny a právo podľa dohovoru, bolo potrebné zároveň v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodnúť, v časti týkajúcej sa sťažovateľa o jeho zrušení a v záujme efektívnej ochrany práv sťažovateľa aj vrátiť vec v zmysle § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde krajskému súdu na nové prerokovanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

Po zrušení namietaného uznesenia a vrátení veci na ďalšie konanie bude krajský súd povinný opätovne rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa, pričom bude viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde). Povinnosťou krajského súdu v ďalšom konaní bude teda predovšetkým riadne sa vysporiadať s predmetnou námietkou sťažovateľa a v tejto súvislosti označiť konkrétne dôkazy, ktoré preukazujú, že sa dopustil skutkov kladených mu za vinu na viacerých osobách, a to v prípade oboch súdených skutkov. V prípade, že spáchanie skutkov kladených sťažovateľovi za vinu na viacerých osobách bude preukázané len, resp. v prevažnej miere výpoveďami utajených svedkov, nebude možné ustáliť, že k spáchaniu trestného činu nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi v zmysle § 172 ods. 2 písm. c) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. j) Trestného zákona došlo závažnejším spôsobom konania (na viacerých osobách), čomu musí zodpovedať aj odsudzujúci rozsudok.

V súvislosti so zrušením namietaného uznesenia krajského súdu považuje ústavný súd za potrebné poznamenať, že nadobudnutím právoplatnosti tohto nálezu sťažovateľ prestáva byť právoplatne odsúdeným, a preto bude povinnosťou krajského súdu rozhodnúť o väzbe sťažovateľa (§ 362e ods. 1 Trestného poriadku v znení účinnom od 1. septembra 2011), teda či sa sťažovateľ ponecháva na slobode, alebo bude vzatý do väzby.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. J. G., T. Ústavný súd pri priznaní náhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2010, ktorá bola 741 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2011. Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti, vyjadrenie z 9. augusta 2011) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 123,50 €, t. j. spolu 370,50 €, čo spolu s režijným paušálom trikrát po 7,41 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 392,73 €. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa [§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku (bod 3 výroku tohto nálezu)].

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. septembra 2011